

методика професійної освіти» / О. Б. Павлик. – Хмельницький : Вид-во Нац. академії ДПСУ, 2004. – 20 с.

3. Тетерук С. П. Розвиток саморегуляції при вивченні іноземної мови / С. П. Тетерук // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С.Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К., 2006. – Т. 8, вип. 3. – С. 313–318.

4. Gardner, R. C., Tremblay, P.F., & Masgoret, A.M. (1997) Towards a full model of second language learning: An empirical investigation. *Modern Language Journal*, 81, 344-362.

5. MacIntyre, P.D. & Gardner, R.C. (1991) Methods and results in the study of anxiety and language learning: A review of the literature. *Language Learning*, 41, 85-117.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРУДНОЩІ СУЧАСНОЇ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ОСОБИСТОСТІ

УДК 159.9.072.5

Катерина Миколаївна Васюк,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології,

Донецький національний університет

(м. Вінниця)

Актуальність дослідження. Психолог ХХІ ст. вже не мислить себе без процедур психодіагностичного тестування, до того ж в арсеналі сучасної психології є безліч збірок тестів на будь-який смак – об'єктивних і проєктивних, опитувальників і малюнків, психофізіологічних замірів і когнітивних проб. Пересічний психолог-практик використовує ці методики і часто не замислюється над тим, наскільки вони надійні. О. П. Двінін і І. А. Романченко у посібнику з психодіагностики вже у передмові вказують на суттєві недоліки тестів: так, на достовірність їх можуть впливати актуальний психоемоційний стан, мотивація досліджуваних, їх нещирість у відповідях, ефекти соціальної бажаності, відсутність довіри до психолога, неадекватне використання методики для діагностики конкретної проблеми, спрощення психологічного портрету особистості за результатами тестування. Це далеко не повний перелік недоліків, на які вказують сучасні психодіагности [2, с. 3].

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. На жаль, повторюється історія 30-х рр. ХХ ст., коли були заборонені тести через кричущі випадки помилок діагностів. Перше тотальне захоплення тестуванням призвело до розчарування через кричущі випадки неправильних висновків. В 1936 р. в СРСР була введена заборона на використання тестів, але не дивлячись на справедливую критику

тоталітарного режиму тих років, ця заборона була небезпідставна. Методичний інструментарій був неякісний, не існувало надійних засобів перевірки його валідності, внаслідок чого помилковість результатів стала масовим явищем. Але це стосувалося не тільки вітчизняної психології. В США в 1966 р. Сенат розглядав питання про заборону психологічного тестування. На той час ця процедура набула великої популярності. Тестування використовувалося при прийомі на роботу, для підтвердження медичних діагнозів та визначення рівня обдарованості і розумового розвитку дітей. Саме після того, як декількох учнів помилково визнали розумово відсталими, тести втратили свою репутацію серед дослідників. Історія тестування має багатовікову історію, ще з часів Ф. Гальтона, Х. Вольфа і Г. Фехнера дослідники намагалися зробити результати вимірювання психіки максимально об'єктивними [1, с. 10]. Спочатку вимірювання психічних феноменів відбувалося стихійно, на розсуд дослідника, але згодом наука все ж усвідомила необхідність використання математичних процедур для підтвердження достовірності отриманих даних. Неоціненна заслуга в цьому Ч. Спірмена, О. Фрідмана, Л. Педжа, К. Пірсона та інших. Сучасні діагностичні методики проходять процедуру валідації і перевірки надійності, але це не завжди слугує гарантією їх якості щодо з'ясування реальних аспектів психіки людини. Навіть наш особистий викладацький досвід дає можливість спостерігати невтішну тенденцію – переважна більшість студентів-психологів у своїх наукових дослідженнях використовує саме тестування і майже повністю ігнорує інші важливі психологічні методи (експеримент, спостереження, експертні оцінки, бесіду тощо). Це призводить до того, що дослідник-початківець не бачить реальної поведінки досліджуваних, а робить висновок про неї на основі їх самозвітів, але при цьому не виявляє тонкощів мотивації, індивідуальної інтерпретації смислів, які можна було б виявити у спостереженні та бесіді. Опитування студентів показало, що вони не використовують ці методи через складність обробки результатів, «не цікавість» для них самих і досліджуваних цих процедур. Захоплення яскравими процедурами тестування та ігнорування інших методів для перевірки результатів призводять до низької надійності отриманих показників, уніфікації індивідуальності досліджуваних і нехтування аналізом причин виявлених характеристик.

Метою нашого дослідження є аналіз надійності і валідності популярних діагностичних методик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Предмет дослідження: була перевірка надійності і валідності методики ЕРІ Г. Айзенка. Ми припустили, що популярні психодіагностичні методики, зокрема методика ЕРІ Айзенка мають низьку валідність і надійність в діагностиці реального типу темпераменту. Досліджуваними виступали

юнаки і юнки у віці від 18 до 30 років (обсяг вибірки 68 осіб). Були проведені статистичні процедури оцінки ретестової надійності та надійності-узгодженості, за якими були отримані високі коефіцієнти лінійної кореляції Пірсона 0,83 та 0,89 відповідно, що свідчить про високу надійність даної методики, яка вивчає дійсно стабільний у часі показник та має правильну структуру запитань. В той же час перевірка валідності показала невтішні результати. Навіть очевидна валідність була оцінена низько, досліджувані легко розтлумачували мету запитань, навіть тих, що входять до шкали нещирості. Також співставлення результатів за ЕРІ і іншими методиками на оцінку темпераменту (в тому числі і описами експертів, спостереженням і бесідами з досліджуваними) показав 59% розбіжностей. Тобто, у 59% досліджуваних реальний тип темпераменту за об'єктивними спостереженнями не співпадав з тим, що виявляла методика ЕРІ Г. Айзенка, що свідчить про сумнівну діагностичну цінність цієї популярної методики. На нашу думку, самозвіт виявляє скоріше бажане бачення себе, ніж реальне.

Висновки. Проведене нами дослідження ні в якому разі не закликає відмовитись від діагностики за допомогою тестів, а лише є застереженням від надмірного захоплення ними та ігнорування іншими методами. Вважаємо за необхідне в **подальшому** ревалідувати більшість популярних у діагностів методів та активізації просвітницької роботи у ВНЗ з коректного використання тестових методик та необхідності перевірки їх результатів іншими психологічними методами.

Список використаної літератури

1. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика: учебник для вузов/ Л. Ф. Бурлачук. – СПб: Питер, 2006. – 251 с.
2. Двинин А. П., Современная психодіагностика: учебно-практическое руководство /А.П.Двинин, И. А. Романченко. – СПб: Речь, 2012. – 283 с.

ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА ФОРМУВАННЯ УЧБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ

УДК: 159.96

Катерина Василівна Виржевська,

*студентка II-го курсу спеціальності «Практична психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Особливості темпераменту суттєво впливають на ієрархію компонентів учбової діяльності підлітків. Формування індивідуальних стилів учбової діяльності дітей підліткового віку передбачає створення таких умов, які забезпечують оптимальний